

“โกงที่ไม่มีวันหมดสิ้น เมื่อคนยังมีความโลภอย่างไร้สติ”

โดยนายณัฏฐกร ชาวแก้ว นิติกรปฏิบัติการ
ส่วนขายตรงและตลาดแบบตรง สำนักกฎหมายและคดี
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. แชร้ลูกโซ่

ธุรกิจแชร้ลูกโซ่เป็นการระดมทุนจากประชาชนรูปแบบหนึ่งที่แพร่หลายและขยายตัวออกไปรวดเร็วมาก เนื่องจากจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนสูงตรงต่อเวลาในระยะแรก และผู้ประกอบการมักอ้างว่าจะนำเงินไปลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้ผลตอบแทนสูงในระยะเวลายาว ๆ เช่น ซื้อขายน้ำมัน (แชร้แม่ช้อย) ซื้อขายที่ดินราคาถูก (แชร้เสมาฟ้าคราม) แชร้หนักหญ้า เป็นต้น ลักษณะของผู้ประกอบการมีทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยอาจตั้งมาในรูปบริษัทจำกัดมีหนังสือจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ โดยจะเริ่มจากการโฆษณาชักชวนประชาชนให้มาร่วมลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นลงทุนซื้อขายน้ำมัน ที่ดิน เป็นต้น และอ้างว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้อัตราที่สูง และจ่ายในเวลาอันรวดเร็วเป็นเครื่องมือในการดึงดูดลูกค้า ผู้สนใจจะร่วมลงทุนต้องจ่ายเงินลงทุนสูง โดยจะมีอัตราผลประโยชน์เป็นสัดส่วนและจะได้ผลประโยชน์ตอบแทน เมื่อหาสมาชิกมาร่วมลงทุนต่อกันไป จึงจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนได้

๒. ธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่

ธุรกิจประเภทนี้มีวิวัฒนาการมาจากแชร้ลูกโซ่ เพียงแต่ได้เปลี่ยนวิธีการและรูปแบบในการดำเนินธุรกิจใหม่ โดยการนำเอาสินค้าและบริการมาใช้บังหน้า ธุรกิจนี้จะมีการโฆษณาชวนเชื่อแอบอ้างบุคคลสำคัญ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและอวดอ้างสรรพคุณสินค้าจนเกินจริงเพื่อดึงดูดความสนใจและทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่จะเน้นในเรื่องการหาสมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายเป็นหลัก ไม่เน้นการขายสินค้า สินค้าส่วนใหญ่ที่นำมาขายในระบบที่วานี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป เช่น ข้าวสาร กาแฟกระป๋อง เครื่องใช้ไฟฟ้า โดยกลุ่มเป้าหมายที่ตกเป็นเหยื่อของธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่มักเป็นผู้มีรายได้ปานกลาง นักศึกษาจบใหม่ที่กำลังหางานทำ และกลุ่มข้าราชการที่เกษียณอายุ ผู้ประกอบการจะใช้วิธีการลงประกาศทางหนังสือพิมพ์และลงประกาศหาสมาชิกผ่านระบบอินเทอร์เน็ต รับสมัครงานในตำแหน่งต่าง ๆ แต่แท้จริงแล้วเมื่อมีใครหลงเข้าไปผู้ประกอบการจะให้สมัครสมาชิกเพื่อทำธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ข้อสังเกตพฤติกรรมของธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่ มีดังนี้

๑. ขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่เป็นธุรกิจแอบแฝงจากธุรกิจขายตรง (MLM) มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยการชักชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิก ซึ่งมีสินค้าบังหน้าเท่านั้น สมาชิกที่เข้าร่วมธุรกิจจะได้รับผลตอบแทนในอัตราสูงตามเงื่อนไขที่กำหนด

๒. ธุรกิจแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่มีความแตกต่างจากธุรกิจขายตรง เนื่องจากธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร้ลูกโซ่จะมีการเก็บค่าสมัครสมาชิกและบังคับให้ซื้อสินค้าคุณภาพต่ำ ในราคาสูงไม่มุ่งเน้นการขายสินค้า แต่เน้นให้หาสมาชิกใหม่เพื่อรับผลตอบแทนจากการหาสมาชิกเพิ่ม แต่ธุรกิจขายตรงเน้นการขายสินค้าที่มีคุณภาพเหมาะสมกับราคาและสร้างองค์กรเพื่อให้เกิดการขายมากขึ้น รายได้จึงเกิดจากยอดขายสินค้า

๓. ธุรกิจแบบแฟงแบบแชร์ลูกโซ่มีการดำเนินงานอย่างเป็นขบวนการ มีแม่ที่มีมีสายงานการออกหาสมาชิกเพิ่ม หากสามารถหาสมาชิกได้มากจะได้รับผลตอบแทนสูง ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับนั้นมาจากเงินของสมาชิกรายใหม่ ไม่ได้เกิดจากการขายที่สมาชิคนำสินค้าของบริษัทไปเสนอขายต่อผู้บริโภค

๔. ธุรกิจขายตรงแบบแฟงแบบแชร์ลูกโซ่ในปัจจุบันอาจจะเสียค่าสมัครสมาชิกหรือไม่เสียค่าสมาชิกก็ได้ แต่หากไม่เสียค่าสมาชิกบริษัทฯ จะกำหนดให้นำเงินมาซื้อสินค้าเป็นจำนวนหุ้นหรือรหัสหรือหน่วยการลงทุนโดยไม่จำกัดจำนวนและผู้ซื้ออีกจะไม่นำสินค้ากลับไปขายแต่อย่างใด เพียงแต่รอรับเงินปันผลตามระยะเวลาที่บริษัทฯ กำหนดเท่านั้น

๓. สรุป

เมื่อเกิดปรากฏการณ์แชร์ลูกโซ่ที่ว่าปิดตัวหนี คำถามที่เกิดขึ้นในใจของคนที่เกิดความเสียหายหรือคนที่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ อะไรที่ทำให้แชร์ลูกโซ่เหล่านี้อยู่ได้ คำตอบคงหนีไม่พ้นความโลภ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนที่หลงเข้าสู่วงเวียนวัฏจักรของการทำธุรกิจ
